

TRAUKSMES CELŠANA UN TRAUKSMES CĒLĒJU AIZSARDZĪBA

PĀRSKATS PAR 2022. GADU

Valsts kanceleja

Rīga 2023

**DARBINIEKS
NAV NIEKS.**

Saturs

Trauksmes celšana kompetentajās institūcijās	4
Trauksmes cēlēju aktivitāte	4
Trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšana	8
Trauksmes celšanas jomas	10
Trauksmes cēlēju kontaktpunkta darbība	12
Trauksmes cēlēju kontaktpunktā saņemtie iesniegumi un to virzība	12
Atbalsts un konsultācijas trauksmes celšanas jautājumos	13
Konsultācijas par tiesību aizsardzību	14
Iesniegumi par neatbilstībām trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanā	14
Trauksmes celšanas tīmekļvietnes attīstība	15
Iekšējo trauksmes celšanas sistēmu darbība	15
Izpratnes veicināšana par trauksmes celšanu	16
Trauksmes cēlēju aizsardzība	16
Konsultācijas par tiesību aizsardzību	16
Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība trauksmes cēlējiem	17
Tiesvedības 2022. gadā, kurās pieminēts Trauksmes celšanas likums	18
Administratīvā atbildība trauksmes celšanas jomā	19
Biedrību un nodibinājumu atbalsts	20
Biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” sniegtā informācija	20
Citu biedrību un nodibinājumu ieguldījums	20
Trauksmes celšanas regulējuma pilnveide	20
Sadarbība ar citām Eiropas Savienības valstīm	21
Galvenie secinājumi	22

TRAUKSMES CELŠANA KOMPETENTAJĀS INSTITŪCIJĀS

Trauksmes celšanas likums paredz trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanu kompetentajā institūcijā, proti, valsts vai pašvaldības institūcijā, kurai normatīvajos aktos ir noteikta kompetence trauksmes cēlēja norādītajā jautājumā.

Kompetentā institūcija var būt par attiecīgo jomu atbildīgā iestāde, tiesībaizsardzības iestāde, hierarhiski augstāka iestāde. Piemēram, padotības iestādes darbinieks par iestādē notiekošo var celt trauksmi nozares ministrijā, ārstniecības iestādes darbinieks par neatbilstošu rīcību savā iestādē var vērsties veselības aprūpes uzraudzības iestādēs, par nodokļu jautājumiem var celt trauksmi Valsts ieņēmumu dienestā, par korupciju – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā.

Ja iedzīvotājam nav zināma iestāde, kurā celt trauksmi, vai viņš šaubās par kādas iestādes interesi, iesniegumu var nosūtīt Trauksmes cēlēju kontaktpunktam vai lūgt biedrības vai nodibinājuma atbalstu.

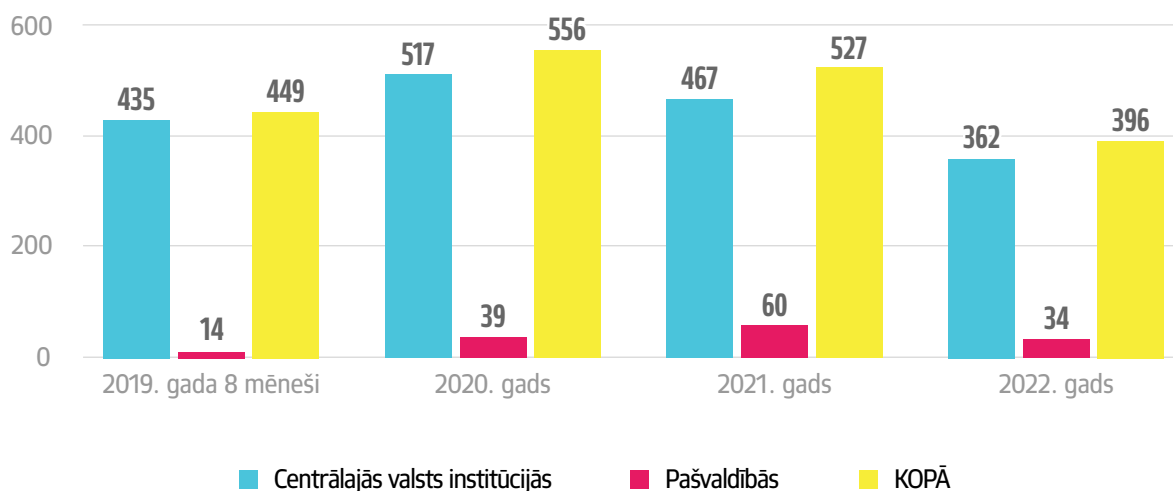
Valsts kancelejas tīmekļvietnē ir kompetento institūciju un to kontaktpersonu trauksmes celšanas jautājumos saraksts www.trauksmescelejs.lv/kur-celt-trauksmi

2023. gada sākumā Valsts kanceleja apkopoja datus par saņemtajiem trauksmes cēlēju ziņojumiem kompetentajās institūcijās laikposmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim. Ir apkopoti ministriju, to padotības iestāžu, neatkarīgo un patstāvīgo iestāžu, tiesībaizsardzības institūciju un pašvaldību sniegtie dati.

Trauksmes cēlēju aktivitāte

Valsts kanceleja ir apzinājusi **44 kompetentās institūcijas** (valsts iestādes un pašvaldības), kurās 2022. gadā iedzīvotāji vai darbinieki vērsušies, lai celtu trauksmi. 2022. gadā kompetentajās institūcijās kopā saņemti **396 iesniegumi**, kas noformēti kā trauksmes cēlēju ziņojumi, tostarp **362 centrālajās valsts institūcijās** un **34 pašvaldībās**.

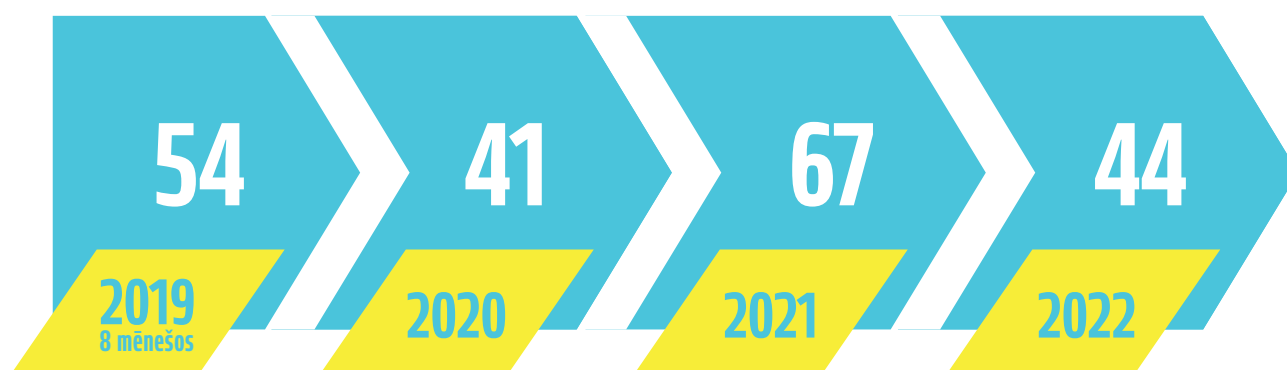
Iesniegumu, kas noformēti kā trauksmes cēlāju ziņojumi, skaits, 2019. - 2022. gads (1. attēls)

2023. gadā **294** jeb **74 %** iesniegumu saņemti pirmreizēji no iesniedzēja (60 % un 73 % divos iepriekšējos gados), bet **102** jeb 25 % saņemti no citas kompetentās institūcijas vai Trauksmes cēlāju kontaktpunkta. Tādējādi iedzīvotāji galvenokārt pareizi izvēlas kompetento institūciju un uzreiz vērsas tajā, un tikai ceturto daļu iesniegumu nepieciešams pārsūtīt pēc piekritības.

2022. gadā iespēju iesniegt ziņojumu, aizpildot elektronisko veidlapu vienotajā trauksmes cēlāju tīmekļvietnē trauksmescelejs.lv, izmantoja **44** iedzīvotāji.¹

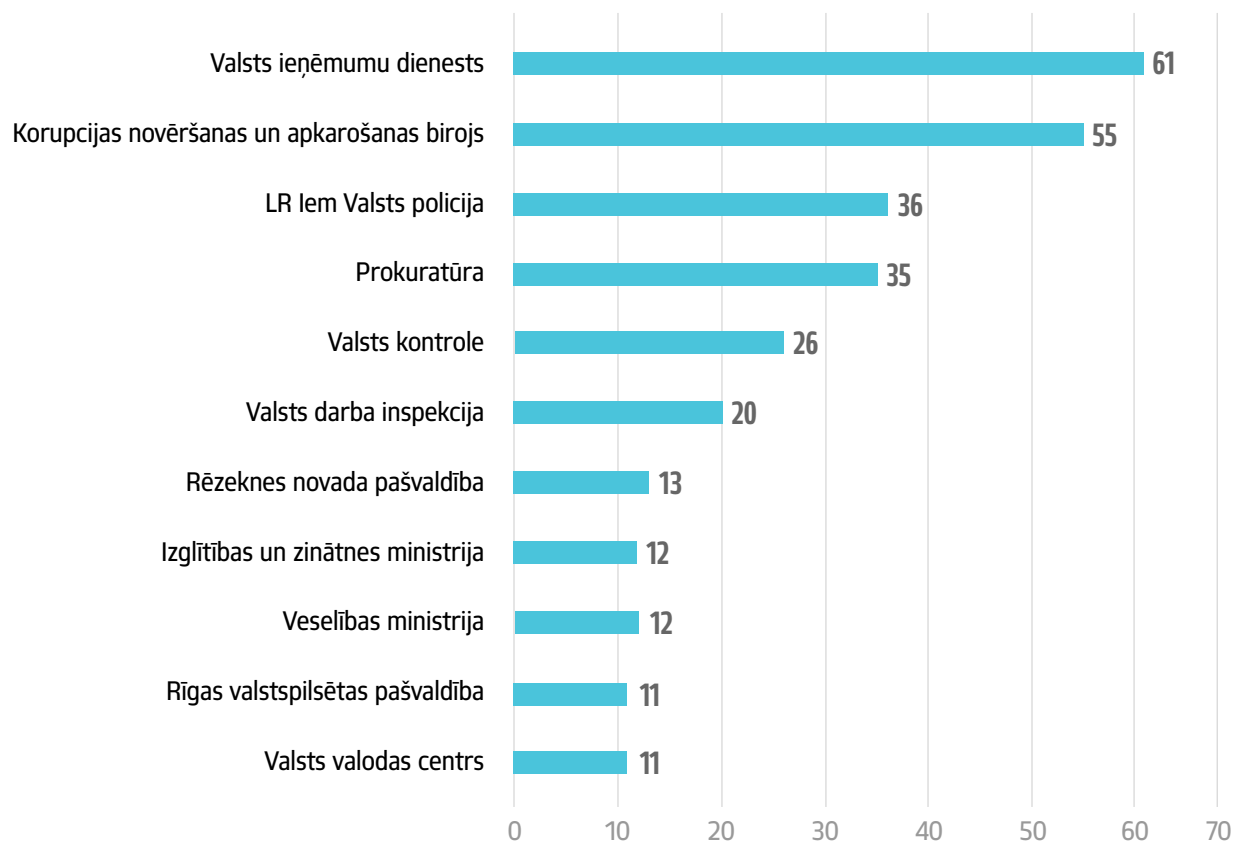
Vietnē trauksmescelejs.lv elektroniski iesniegto trauksmes cēlāju ziņojumu skaits 2019. - 2022. gads (2. attēls)

¹ Ziņojums nonāk tajā kompetentajā institūcijā, kuru veidlapā atzīmē trauksmes cēlējs.

Lielākais iesniegumu skaits saņemts **Valsts ieņēmumu dienestā** (turpmāk – VID) un **Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā** (turpmāk – KNAB). 2022. gadā **VID** saņemts **61** iesniegums (salīdzinājumam – 2021. gadā 85 iesniegumi un 2020. gadā saņemti 111 iesniegumi), **KNAB** saņemti **55** iesniegumi (salīdzinājumam – 2021. gadā 63 iesniegumi un 2020. gadā 53 iesniegumi).

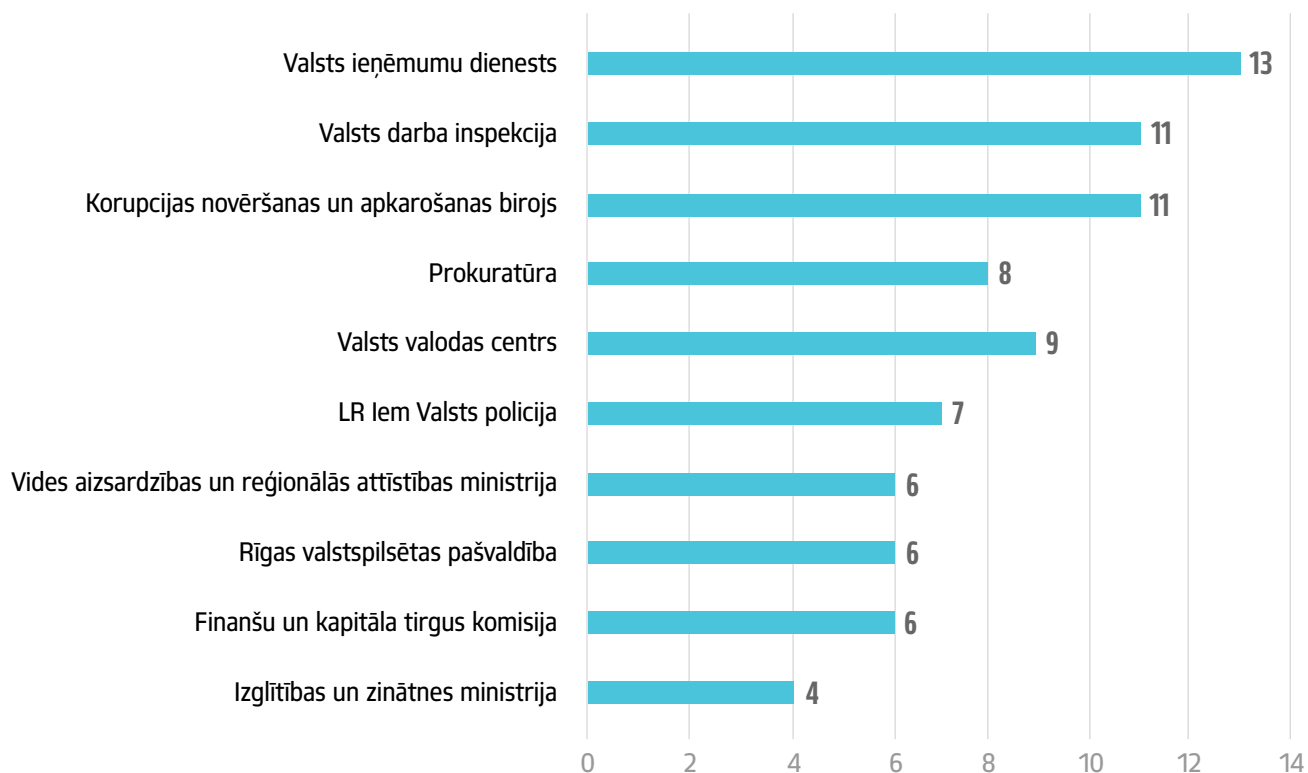
Institūcijas pēc saņemto iesniegumu skaita, kas noformēti kā trauksmes cēlēju ziņojumi, 2022. gadā *(3. attēls)*

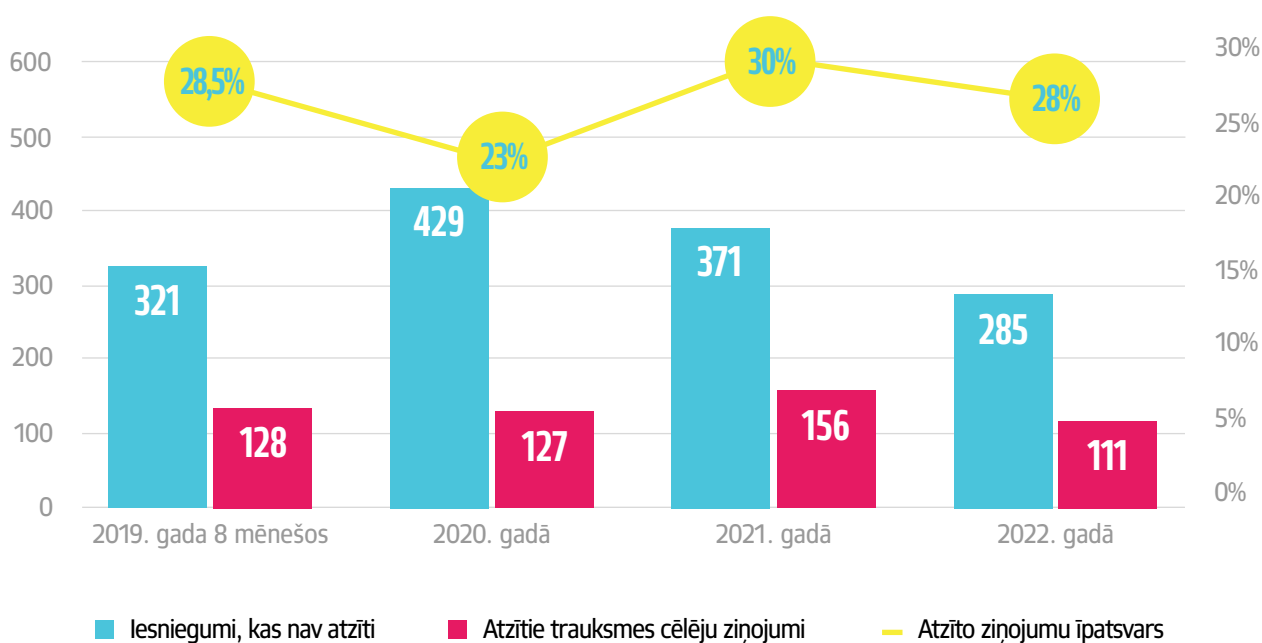
2022. gadā no saņemtajiem 396 iesniegumiem **99** tika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem, bet **285** iesniegumi par tādām netika atzīti, jo neatbilda kādai no trauksmes celšanas pazīmēm vai vairākām no tām (piemēram, informācija nav gūta saistībā ar darbu, informācija ir par civiltiesisku vai individuālu strīdu). **12** vispārīgā kārtībā saņemtie iesniegumi pārreģistrēti par trauksmes cēlēja ziņojumiem.² Tādējādi kopumā **2022. gadā par trauksmes cēlēju ziņojumiem tika atzīti 111** ziņojumi salīdzinājumā ar **156** ziņojumiem iepriekšējā gadā.

² Trauksmes celšanas likuma 6. panta piektā daļa paredz, ka, ja persona iesniegusi iesniegumu, nenorādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, tad, kamēr iesniegums vēl nav izskatīts pēc būtības, persona var lūgt vai institūcija ierosina atzīt šo iesniegumu par trauksmes cēlēja ziņojumu, un to izskata šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Institūcijas pēc atzīto trauksmes cēlēju ziņojumu skaita 2022. gadā (4. attēls)

Atzīto trauksmes cēlēju ziņojumu īpatsvars 2019.–2022. gadā (5. attēls)

Trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšana

Turpmāk apkopotā veidā ir sniegti dati par atzīto trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanas gaitu – izskatīšanas veidu, iznākumu un ietekmi.

Lai pēc būtības izvērtētu trauksmes cēlēja ziņojumā norādīto informāciju, 2022. gadā kompetentās institūcijas uzsāka **14** administratīvo pārkāpumu procesus un 2 disciplinārlietas. **Nevienā** gadījumā nav uzsākts kriminālprocess. Kopskaitā **78 gadījumos veiktas dažāda veida pārbaudes**. Atkarībā no pārkāpuma un institūcijas pilnvarām tās bija uzraudzības, kontroles vai revīzijas jomā noteiktās pārbaudes (piemēram, kāds no nodokļu kontroles veidiem), dokumentācijas pārbaudes, resoriskās pārbaudes, apsekošana (apmeklēšana klātienē, klātienes kontrole objektā), inspektoru pārbaudes, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas regulējumā paredzētās pārbaudes, valodas pārbaudes u. c.

Trauksmes cēlēju ziņojumu IZSKATĪŠANAS VEIDI 2020.–2022. gadā *(6. attēls)*

Trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanas veidi	Kopējais skaits 2022. gadā	Kopējais skaits 2021. gadā	Kopējais skaits 2020. gadā
Uzsākts kriminālprocess	0	5	7
Uzsākts administratīvā pārkāpuma process	14	18	23
Uzsākta disciplinārlieta	2	1	1
Uzraudzības, kontroles vai revīzijas institūciju pārbaudes	15	32	13
Veiktas citas darbības (dokumentu pārbaude, informācijas pieprasījums, klātienes pārbaude, resoriskā pārbaude, dienesta pārbaude, pārbaude saistībā ar kompetentās institūcijas atteikumu u. c.)	63	61	40
Trauksmes cēlēja sniegtā informācija iekļauta esošajā lietā	3	8	20

Trauksmes cēlāju ziņojumu IZSKATĪŠANAS IZNĀKUMS 2020.–2022. gadā *(7. attēls)*

Trauksmes cēlāju ziņojumu izskatīšanas rezultāti	Kopējais skaits 2022. gadā	Kopējais skaits 2021. gadā	Kopējais skaits 2020. gadā
Iestādē uzsākto kriminālprocesu nodeva nākamajai instancei	0	0	0
Pabeigti administratīvo pārkāpumu procesi	7	16	18
Pabeigta disciplinārlieta	1	0	1
Piemērota atbildība (uzlikts sods)	3	3	4
Konstatēts tiesību normu pārkāpums	6	17	14
Ētikas vai profesionālo normu pārkāpums	5	2	3
Novērsti pārkāpumi/atrisināta trauksmes cēlēja norādītā problēma	13	13	11
Veikti uzlabojumi trauksmes cēlēja norādītajā jautājumā	5	10	10
Sniegti ieteikumi uzņēmumam/iestādei	17	12	6
Pārsūtīts izvērtēšanai citai institūcijai	11	26	30
Norādītie fakti pēc pārbaudes neapstiprinājās	40	61	55

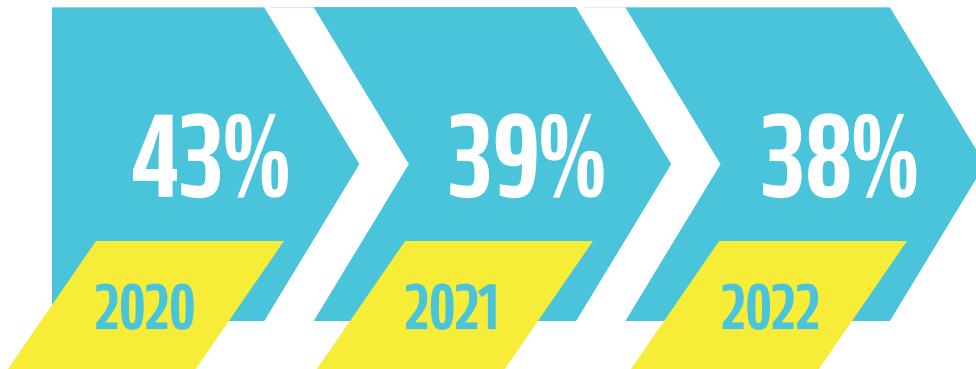
Trauksmes cēlāju ziņojumu izskatīšanas iznākumā 2022. gadā ir pabeigti **7** administratīvo pārkāpumu procesi un pabeigta **1** disciplinārlieta, bet **3** gadījumos ir piemērota atbildība (uzlikts sods).

Visu informāciju par trauksmes cēlāju ziņojumu izskatīšanas iznākumu skatīt 7. attēlā.

Jāsecina, ka aug trauksmes celšanas preventīvā loma, uzlabojot pārvaldību un tiesiskumu. Ik gadu pieaug gadījumu skaits, kad sniegti ieteikumi uzņēmumam vai iestādei (2022. gadā - 17 gadījumos), novērsti pārkāpumi, uz kuriem norādījis trauksmes cēlējs (2022. gadā - 13 gadījumos) vai veikti uzlabojumi (2022. gadā - 5 gadījumos).

Aug trauksmes cēlāju ziņojumu kvalitāte un pakāpeniski mazinās to gadījumu skaits, kad trauksmes cēlēja ziņojumā norādītie fakti pēc pārbaudes neapstiprinās (izskatīšana pabeigta, nekonstatējot pārkāpumu).

Lietu īpatsvars, kad trauksmes cēlēja ziņojumā norādītie fakti neapstiprinās (% no atzīto trauksmes cēlēju ziņojumu skaita), 2020.–2022. gadā *(8. attēls)*

Trauksmes cēlēju ziņojumu ietekme un radītās pārmaiņas sabiedrībā. 2022. gada dati liecina, ka trauksmes cēlēju ziņojumiem daudzos gadījumos bijusi preventīva loma. Trauksmes cēlēji palīdzējuši laikus novērst vai apturēt kaitējumu, tostarp cilvēka dzīvībai un apkārtējai videi (piemēram, neattīrītu notekūdeņu novadišanu). Ziņojumos norādīts uz dažādām nepilnībām un negodprātīgu rīcību darba vidē. 2022. gadā novērsts, ka organizācijas nepelnīti saņem valsts atbalstu vai nepamatoti izmanto preču kvalitātes zīmi (marķējumā neatbilstoša norāde uz kvalitāti). Norādīts arī uz pārkāpumiem jautājumā par valsts valodas lietošanu. Trauksmes cēlēji palīdzējuši atklāt nodokļu nemaksāšanu, sankciju apiešanu, nelegālu līdzekļu gūšanu, likuma prasību neievērošanu, dažādas nepilnības darba organizēšanā, attieksmē pret darbiniekiem, darbinieku attīstību un atlasī, atlasī bez konkursa vai personisku ieinteresētību, nepilnības komunikācijā ar sabiedrību, amatpersonu amatu savienošanas pārkāpumus, negodprātīgu rīcību ar publiskas personas mantu, negodprātīgu rīcību saistībā ar iepirkumu organizēšanu, tostarp radniecīgas saiknes, neatbilstības ieņemamajam amatam un citus pārkāpumus.

Direktīvas 2019/1937 prasība ir arī apkopot datus par nodarīto finanšu kaitējumu, ja tāds konstatēts, tā novērtējumu un summām, kas atgūtas pēc izmeklēšanas un tiesvedības par ziņotajiem pārkāpumiem. 2022. gadā Latvijā trauksmes cēlēju ziņojumu rezultātā konstatētais finanšu kaitējums ir 190 849 EUR.³

Trauksmes celšanas jomas

2022. gadā līdzīgi kā iepriekšējos gados visvairāk trauksme celta par amatpersonu iespējamu prettiesisku rīcību vai rīcību ar publiskām finansēm un mantu, kā arī par izvairīšanos no nodokļu nomaksas.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2022. gadā mazinājies ziņojumu skaits par korupciju un publiskajiem iepirkumiem, kā arī ir mazāk ziņojumu par veselības jomu. Vienlaikus aktuāla ir sociālā joma – ir ziņojumi par sociālo pakalpojumu kvalitātes jautājumiem, tostarp pacientu nepienācīgu aprūpi. Attiecībā uz ziņojumiem par korupciju KNAB turpina būt viens no vadošajiem ziņojumu saņēmējiem un 2022. gadā KNAB saņemti ziņojumi šādās jomās – amatpersonu prettiesiska rīcība, dienesta stāvokļa izmantošana, krāpšana, izšķērdēšana, interešu konflikts.

³ Kaitējums konstatēts un aprēķināts lietās, kuras saistītas ar trauksmes celšanu nodokļu nomaksas jomā.

Trauksmes celšanas likuma 3. pantā nosauktas 22 jomas, kas ietver arī 10 Direktīvas 2019/1937 2. pantā "Materiālā darbības joma" minētās jomas. Līdztekus tam, likums paredz, ka var celt trauksmi arī par jebkuru citu pārkāpumu. Attiecīgi, 9. attēlā informācija sniegta likumā un direktīvā minētajās jomās, kā arī norādīts, cik reizes trauksme celta par pārkāpumiem citās jomās.

Jomas, kurās bija trauksmes cēlēju ziņojumos norādītie pārkāpumi 2022. gadā *(9. attēls)*

Amatpersonu prettiesiska darbība	28
Izvairīšanās no nodokļu samaksas	13
Publiskas personas finanšu līdzekļu vai mantas izšķērdēšana	10
Darba drošības apdraudējums	6
Vides drošības apdraudējums, tostarp rīcība, kas ietekmē klimata pārmaiņas	5
Krāpšana un cita nelikumīga rīcība, kas apdraud Eiropas Savienības finanšu intereses	5
Pārkāpumi finanšu un kapitāla tirgus sektorā	4
Sabiedrības veselības apdraudējums	4
Pārkāpumi publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā	3
Būvniecības drošības apdraudējums	2
Preču un pakalpojumu sniegšana (drošība, atbilstība u. c.)	2
Cilvēktiesību pārkāpumi	1
Konkurences tiesības un komercdarbības atbalsta noteikumu pārkāpumi	1
Korupcija un partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumi	1
Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, terorisma un proliferācijas finansēšana joma	1
Pārtikas drošības apdraudējums	1
Patērētāju tiesību aizsardzība	1
Privātās dzīves un personas datu aizsardzība un tīkla un informācijas sistēmu drošība	1
Sabiedriskās kārtības apdraudējums	1
Transporta drošība	1
Pretradiācijas aizsardzība un kodoldrošība	0
Pārkāpumi citās jomās*	32

* Pārkāpumi citās jomās, proti, jomās, kas nav īpaši izceltas Trauksmes celšanas likuma 3.pantā vai Direktīvas 2019/1937 2. pantā.

Plašāka statistika par 2019.–2022. gadu pieejama <https://trauksmescelejs.lv/statistika> un www.mk.gov.lv/lv/gada-parskats-par-trauksmes-celsanu.

TRAUKSMES CĒLĒJU KONTAKTPUNKTA DARBĪBA

Trauksmes cēlēju kontaktpunktā saņemtie iesniegumi un to virzība

Trauksmes cēlēju kontaktpunktā laikposmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim kopumā saņemti un reģistrēti **59 ziņojumi**⁴, no tiem:

29

iesniegumi, kas noformēti kā trauksmes cēlēja ziņojumi;

19

e-pasta vēstules, kas reģistrētas, jo e-pasta vēstulē ietverta informācija par iespējamu pārkāpumu, ko varētu uzskatīt par trauksmes cēlēja ziņojumu.

46 dokumenti reģistrēti kā papildinājumi pie esošajiem trauksmes cēlēju ziņojumiem (iesniedzēju papildinformācija un no kompetentajām institūcijām saņemta atgriezeniskā saite par pārsūtīto ziņojumu izvērtēšanas rezultātiem).

Viena no trauksmes cēlēju kontaktpunkta funkcijām ir saņemto ziņojumu pārsūtīšana kompetentajām institūcijām. Gada laikā kompetentajām institūcijām tika **pārsūtīti 30 ziņojumi** (pamatā VID, VDI, Veselības inspekcijai, IZM, VARAM, Valsts policijai, SAM, Rīgas pašvaldībai u. c.).

Jomas, par kurām iesniedzēji ziņoja visvairāk trauksmes cēlēju kontaktpunktā:

- amatpersonu bezdarbība, nolaidība vai dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana (apmēram 26);
- izvairšanās no nodokļu samaksas (mazāk par 10);
- sabiedrības veselības apdraudējums un sabiedriskās kārtības pārkāpumi (mazāk par 10);
- krāpšana (mazāk par 10);
- nepamatota atlaišana no darba vai nelikumīga nodarbināšana (mazāk par 5);
- būvniecības drošības apdraudējums (mazāk par 5).

27 trauksmes cēlēju kontaktpunktā saņemtie iesniegumi, kas bija noformēti kā trauksmes cēlēju ziņojumi, **neatbilda** Trauksmes celšanas likuma pazīmēm (iesniedzēji ziņo par vispārīgiem pārkāpumiem, kas nav novēroti darba kontekstā).

⁴ No 44 ziņojumiem, kuri 2022. gadā iesniegti <https://trauksmescelejs.lv>, te iekļauti tikai tie, kur adresāts bija Valsts kanceleja

Trauksmes cēlēju kontaktpunktā ir sagatavots **81** dokuments un no tiem:

27 atbildes vēstules; **32** pavadvēstules; **22** paziņojuma vēstules; **2** starpatbildes.

Valsts kanceleja var būt arī kompetentā institūcija Trauksmes celšanas likuma izpratnē, ja kāds ziņojums ir tās kompetencē. Tomēr 2022. gadā netika saņemts **neviens** trauksmes cēlēja ziņojums, kas būtu **atzīts** par trauksmes cēlēja ziņojumu un būtu Valsts kancelejas kompetencē.

Trauksmes cēlēju kontaktpunktā saņemto iesniegumu skaita dinamika, 2020.–2022. gads (10. attēls)

Atbalsts un konsultācijas trauksmes celšanas jautājumos

Telefoniski, e-pastā un atbildot uz iesniegumiem trauksmes cēlēju kontaktpunkts konsultē privātpersonas un kompetentās institūcijas.

2022. gadā iedzīvotāji vērsušies ar dažādiem jautājumiem par ziņojumu sniegšanas iespējām, iesniegto ziņojumu izvērtēšanu un savu interešu aizsardzību. Iedzīvotāji kontaktpunktā vēršas, ja tiek plānots iesniegt trauksmes cēlēja ziņojumu, gan arī pēc tā iesniegšanas, tostarp, ja rodas kādas sekas vai pastāv draudu iespējamība par nelabvēlīgu seku iestāšanos.

Trauksmes cēlēju kontaktpunktam ir zvanijuši privātā sektora pārstāvji, lai konsultētos par iekšējo trauksmes celšanas sistēmu izveidi un darbību. Privātā sektora pārstāvji lūdz sniegt skaidrojumus par dažādu Trauksmes celšanas likuma normu piemērošanu. 2022. gadā vairāk nekā līdz šim privātā sektora pārstāvji interesējās par iekšējo trauksmes celšanas izveidi atbilstoši Direktīvas 2019/1937 prasībām.

Telefoniski vērsušās institūciju kontaktpersonas, lai konsultētos par institūcijā saņemto ziņojumu reģistrēšanu, izvērtēšanu vai pseidonimizēšanu. Bieži tiek uzdoti jautājumi par trauksmes celšanas kārtību iestādē vai pašvaldībā un tās atbilstību likumā noteiktajām prasībām un vadlīnijām.

2022. gadā Valsts kancelejā par trauksmes celšanu telefoniski konsultētas 123 personas, kas aizņēma 26 h 43 min.

Trauksmes cēlēja kontaktpunktam lūgto konsultāciju tēmas 2022. gadā:

Konsultācijas par Trauksmes celšanas likuma prasībām un vadlīnijām

Konsultācijas par Direktīvas 2019/1937 prasībām

Konsultācijas par tiesību aizsardzību

Sūdzības par neatbilstībām trauksmes cēlēja ziņojumu izskatīšanā

Konsultācijas par tiesību aizsardzību

Kopskaitā 2022. gadā trauksmes cēlēju kontaktpunktā, lūdzot sniegt konsultāciju par tām radītajām nelabvēlīgajām sekām trauksmes celšanas dēļ, vērsās **4 personas**.

Minētajos **4 gadījumos personām katrai radušās vienas vai vairāku veidu nelabvēlīgās sekas** (tās tālāk uzskaitītas apkopotā veidā): saņemts disciplinārsods; draudi par darba uzteikumu; draudi pārtraukt projektu un valsts finansējumu; sekas ar trauksmes cēlēju saistītai juridiskai personai; darba devējs uzteica darba līgumu, pamatojoties uz darbinieku skaita samazināšanu; nomelnojoša informācija rakstā interneta portālā; faktiski saņemts darba uzteikums.

Divos gadījumos īpaši uzsvērts, ka nelabvēlīgas sekas saistītas tieši ar to, ka bijusi trauksmes cēlēja personas datu noplūde un **nepietiekami nodrošināta personas identitātes aizsardzība**.

Iepriekš minētie 4 gadījumi ir dažāda rakstura, taču tie ir saistīti ar pašvaldības un reģionālajām iestādēm vai projektiem.

Iesniegumi par neatbilstībām trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanā

2022. gadā saņemti **7 iesniegumi**, kuros trauksmes cēlēji pauduši **neapmierinātību** ar viņu **trauksmes ziņojumos norādīto pārkāpumu izmeklēšanu**. Vienlaikus norādāms, ka šiem 7 iesniegumiem ir 2 iesniedzēji (2 dzīves situācijas). Iesniedzēji, piemēram, nav apmierināti, ka netiek uzsākts pārkāpumu process vai pārkāpums nav atklāts.

2022. gadā saņemts **1 iesniegums** par atbildes nesniegšanu par trauksmes ziņojuma izskatīšanas gaitu.

Tāpat 2022. gadā tika veikta tiesībsarga pārbaude saistībā ar trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas kārtību, trauksmes cēlēja tiesiskās aizsardzības iespējām un personas datu aizsardzību. Šajā kontekstā 2022. gada jūlijā pēc Tiesībsarga biroja aicinājuma notika sanāksme par trauksmes cēlēju datu aizsardzību, kurā piedalījās Valsts kancelejas un Datu valsts inspekcijas pārstāvji. Tika secināts, ka ne Valsts kancelejai, ne Datu valsts inspekcijai nav ne kompetences, ne rīku vai izmeklēšanas tiesību, lai skatītu trauksmes cēlēju datu aizsardzības pārkāpumus.

TRAUKSMES CELŠANAS TĪMEKĻVIETNES ATTĪSTĪBA

Kopš 2021. gada Valsts kancelejas izveidotajā tīmekļvietnē trauksmescelejs.lv ir iespēja ziņojumu iesniegt elektroniski, izmantojot Latvija.lv autentifikācijas moduli (nav nepieciešams elektroniskais paraksts). Kā iepriekš norādīts, 2022. gadā vietnē trauksmescelejs.lv saņemti 44 iesniegumi.

2022. gadā tīmekļvietne www.trauksmescelejs.lv tika pilnveidota, uzlabojot tās satura pārvaldīšanas iespējas. Veikts drošības tests, saņemti ieteikumi pilnveidojumiem. Tāpat līdz ar jaunā Trauksmes celšanas likuma spēkā stāšanos 2022. gada 4. februārī vietnē www.trauksmescelejs.lv pieejamā informācija tika saturiski aktualizēta.

2022. gada septembrī Valsts kanceleja izsūtīja vēstules par kontaktpersonu noteikšanu pašvaldībās, lūdzot katru pašvaldību informēt par atbilstošo pašvaldības institūciju un tās kontaktpersonām (piemēram, administratīvais centrs). Saņemto informāciju Valsts kanceleja ir publicējusi šeit: <https://trauksmescelejs.lv/kur-celt-trauksmi>.

Valsts kanceleja regulāri aktualizē vietnē www.trauksmescelejs.lv pieejamo informāciju par kontaktpersonām kompetentajās institūcijās. Iedzīvotāji šobrīd var ērti vienkopus atrast pamatinformāciju par valsts pārvaldes iestādēm, 7 valstspilsētām un 36 novadiem. Sīkāka informācija var tikt sniegta iestādes vai pašvaldības tīmekļvietnē.

IEKŠĒJO TRAUKSMES CELŠANAS SISTĒMU DARBĪBA

Gan publiskajā, gan privātajā sektorā iestādes, uzņēmumi un organizācijas veido iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, kuras izveides pienākums ir noteikts likumā. Iekšējā trauksmes celšanas sistēma ir iespēja organizācijai laikus gūt informāciju par iespējamo pārkāpumu un novērst to, veicinot darbinieku uzticēšanos un pienesumu savas darba vides pilnveidošanā.

Svarīgi iedrošināt darbiniekus izmantot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu. Vadība, atbildīgās personas par trauksmes celšanu un komunikācijas speciālisti kopā var radīt vidi, kas iedrošina celt trauksmi un parāda, ka trauksmes celšana ir jēgpilna un nepieciešama.

2023.–2024. gadā Trauksmes celšanas likuma izvērtējuma ietvaros plānots apkopot ziņas par iekšējo trauksmes celšanas sistēmu izveidi un darbības pieredzi.

IZPRATNES VEICINĀŠANA PAR TRAUKSMES CĒĻĀNU

2022. gadā īstenota komunikācija par [Eiropas Savienības Trauksmes cēlēju direktīvas pārņemšanu](#) un [jaunā Trauksmes celšanas likuma](#) izstrādi.

2022. gadā aktualizēta un papildināta informācija par trauksmes celšanu Valsts kancelejas izveidotajā tīmekļvietnē www.trauksmescelejs.lv, kā arī aktualizēts saturs sadaļā “Trauksmes celšana” valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietnēs.

Veicinot izpratni par trauksmes celšanu plašākā sabiedrībā, 2022. gadā Valsts kanceleja piedalījās Latvijas Radio 1 raidījumā *Kā labāk dzīvot*, kā arī Baltkom radio raidījumā.

TRAUKSMES CĒĻĒJU AIZSARDZĪBA

Valsts kanceleja apkopo datus par trauksmes cēlēju aizsardzību un atbildības piemērošanu trauksmes celšanas jomā.

Trauksmes cēlēju aizsardzības mērķis ir veikt pasākumus, kas novērstu nelabvēlīgas sekas, kuras radušās trauksmes celšanas dēļ, vai risināt ar to saistītās problēmas.

Līdz ar 2022. gada 4. februārī spēkā stājušos Trauksmes celšanas likumu aizliegums radīt sekas attiecināts uz trauksmes cēljiem, viņu radniekiem, kā arī uz saistītajām personām (piemēram, personas, kuras atbalsta trauksmes cēlēju, ar trauksmes cēlēju saistītas juridiskās personas).

Ik gadu ir gadījumi, kad trauksmes cēljiem rodas nelabvēlīgās sekas trauksmes celšanas dēļ. Līdz šim nav saņemta informācija par gadījumiem, kad sekas būtu radušās trauksmes cēlēja radniekam vai saistītajai personai.

Konsultācijas par tiesību aizsardzību

Saskaņā ar Trauksmes celšanas likumu konsultācijas par savu tiesību aizsardzību ir viena no trauksmes cēlēja aizsardzības garantijām. Likums nosaka, ka tās sniedz Valsts kancelejas trauksmes cēlēju kontaktpunkts un Valsts darba inspekcija.

2022. gadā **Valsts kanceleja** sniedza **4 konsultācijas** par tiesību aizsardzību (skatīt sadaļu “Trauksmes cēlēju kontaktpunkta darbība”).

Valsts darba inspekcija ir sniegusi **1 skaidrojumu (konsultāciju)** trauksmes cēlējam par trauksmes celšanu un darba tiesību jautājumiem.

Konsultācijas trauksmes cēlji var saņemt, arī vērsties **pie kontaktpersonas** trauksmes celšanas jautājumos tajā **kompetentajā institūcijā, kurā ir celta trauksme**.

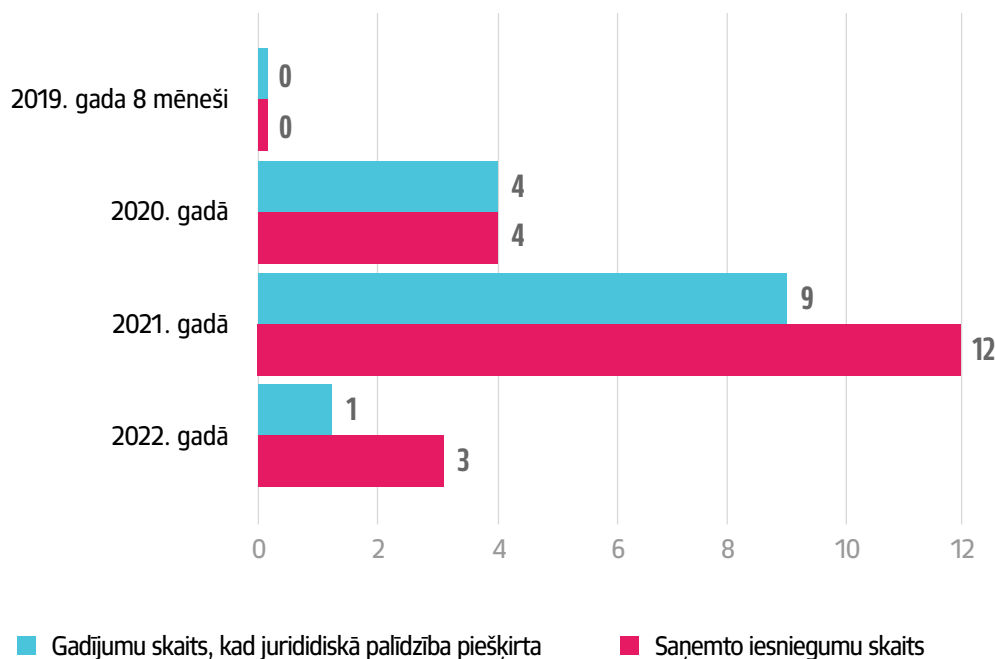
Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība trauksmes cēlējiem *(11. attēls)*

Juridiskās palīdzības administrācijas⁵ sniedz šādu informāciju par valsts nodrošināto juridisko palīdzību trauksmes cēlējiem 2022. gadā.

2022. gadā saņemti **3** pieprasījumi nodrošināt valsts nodrošināto juridisko palīdzību trauksmes cēlējiem.

Trauksmes cēlēju iesniegumi, lūdzot juridisko palīdzību	Gadījumu skaits, kad juridiskā palīdzība trauksmes cēlējam piešķirta	Gadījumu skaits, kad juridiskā palīdzība trauksmes cēlējam atteikta	Kādu jautājumu risināšanai juridiskā palīdzība piešķirta
3	1	2 (atteikta, jo nav izpildījušies priekšnoteikumi juridiskās palīdzības piešķiršanai)	7 darba tiesību jautājumā par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu ar biedrību

Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības trauksmes cēlējiem dinamika 2019.–2022. gadā *(12. attēls)*

Avots: Juridiskās palīdzības administrācija

⁵ Ar 2024. gadu Juridiskās palīdzības administrācija varētu tikt likvidēta un tās funkcijas nodotas citai iestādei.

TIESVEDĪBAS 2022. GADĀ, KURĀS PIEMINĒTS TRAUKSMES CELŠANAS LIKUMS

Atbilstoši Tiesu administrācijas sniegtajai informācijai 2022. gadā Trauksmes celšanas likums pieminēts **21** tiesu nolēmumā (13 lietās), no kuriem 8 pieņemti civillietās, bet 13 – administratīvajās lietās.

Administratīvās lietas bija par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, faktisko rīcību.

Izskatītās civillietas bija par darba devēja atstādināšanas rīkojuma atcelšanu, zaudējumu un parāda piedziņu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atjaunošanu darbā, darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā, vidējās izpeļņas par darba piespiedu kavējumu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu. Konstatējams, ka vairākās civillietās 2022. gadā ir stājušies spēkā spriedumi lietās, kas ierosinātas 2020. vai 2021. gadā.

Tiesas spriedumos paustās atziņas civillietās:

- Lietā, kur persona bija atstādināta no darba pienākumu pildīšanas līdz brīdim, kad iestādes Ētikas komisijā tiks izskatīti trauksmes cēlēju ziņojumos minētie apstākļi par šo personu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija atzina, ka iestāde nav pierādījusi personas atstādināšanas pamatotību atbilstoši Darba likuma 58. panta trešajai daļai, tāpēc atstādināšanas rīkojums ir atzīstams par prettiesisku.⁶
- Trauksmes celšanas likums ir pieminēts kā piemērs regulējumam, saskaņā ar kuru persona kā sabiedrības loceklis var celt trauksmi, vienlaikus turpinot darba tiesiskās attiecības.⁷
- Lietā, kurā pieteicējs tikai apelācijas sūdzībā norādīja, ka bija cēlis trauksmi un tāpēc ir atsaukts no valdes locekļa amata, tiesa norādīja, ka "prasības pieteikums nebija pamatots ar apstākļiem par prasītāja dienesta ziņojuma uzskatīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu un viņa uzskatīšanu par trauksmes cēlēju, un pirmās instances tiesa savā spriedumā šos pamatus nav vērtējusi. Attiecīgi apelācijas sūdzībā izvirzīti jauni prasības pamati un argumenti, kuri apelācijas instances tiesai saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. pantu nav jāvērtē".⁸
- Apgabaltiesa atzina par pamatotu rajona tiesas konstatēto, ka lietā esošie trauksmes cēlēju ziņojumi ir ierobežotas pieejamības informācija, kas tiek pievienota lietas materiāliem slēgtā aploksnē, nodrošinot, ka pārējiem lietas dalībniekiem ar minētajiem dokumentiem liegts iepazīties.⁹

⁶ Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 6. aprīļa spriedums lietā Nr. C29235220.

⁷ Skat. Zemgales apgabaltiesas 2022. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. C73394221 12.3. punktu.

⁸ Skat. Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 5. maija sprieduma lietā Nr. C12227021 7.5. punktu.

⁹ Skat. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 6. aprīļa sprieduma lietā Nr. C29235220 3.3. un 9. punktu.

ADMINISTRATĪVĀ ATBILDĪBA TRAUKSMES CELŠANAS JOMĀ

Administratīvās atbildības veidi trauksmes celšanas jomā:

- **nelabvēlīgu seku radišana trauksmes cēlējam, viņa radniekam vai saistītajai personai** (piemēro Valsts darba inspekcija, Valsts policija);
- **apzināta nepatiesu ziņu sniegšana, izmantojot trauksmes celšanas mehānismu vai sniedzot informāciju publiski** (Valsts policija);
- **trauksmes celšanas traucēšana vai mēģinājums to traucēt** (Valsts policija).

(Trauksmes celšana likuma 17.–20. pants)

Atbilstoši **Valsts policijas** sniegtajai informācijai 2022. gadā tā nav uzsākusi **nevienu** administratīvā pārkāpuma procesu par Trauksmes celšanas likuma 17., 18. un 19. panta pārkāpumiem.

Valsts darba inspekcija pārskata periodā, pamatojoties uz Trauksmes celšanas likuma 17. pantu, **nevienu** personu nav saukusi pie administratīvās atbildības par nelabvēlīgu seku radišanu trauksmes cēlējam.

Valsts darba inspekcijā 2022. gadā ir saņemti **divi iesniegumi** no darba ņēmējiem, kuriem, kā norādīts iesniegumos, citas iestādes ir piešķirušas trauksmes cēlēja statusu. Uz viena iesnieguma pamata **tika uzsākts administratīvā pārkāpuma process par iespējamu Trauksmes celšanas likuma 17. panta pārkāpumu**. Vēlāk tika pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu, pamatojoties uz Administratīvās atbildības likuma 119. panta pirmās daļas 1. punktu (administratīvais pārkāpums nav noticis). Uz otra iesnieguma pamata administratīvā pārkāpuma process netika uzsākts, pārbaude tika veikta administratīvā procesa ietvaros.

Lietā par Valsts policijas pārsūtīto iesniegumu Valsts darba inspekcijai netika uzsākts administratīvā pārkāpuma process, jo, sazinoties ar iesniedzēju, tika noskaidrots, ka darba tiesiskās attiecības izbeigtas saskaņā ar darbinieka un darba devēja savstarpēju vienošanos (Darba likuma 114. pants), vienlaikus sniedzot informāciju, ka darba devēja darbības dēļ iesniedzējam nav radušās negatīvas sekas.

Secināms, ka līdzīgi kā iepriekšējos gados, 2022. gadā administratīvā atbildība trauksmes celšanas jomā praktiski netiek izmantota, lai gan ir zināmi nelabvēlīgu seku gadījumi un personas par to ir vērsušās ar iesniegumiem iestādēs, kuras ir kompetentas uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu. Būtu jāanalizē iemesli, kādēļ pagaidām neviena persona nav saukta pie administratīvās atbildības par nelabvēlīgu seku radišanu trauksmes cēlējam.

BIEDRĪBU UN NODIBINĀJUMU ATBALSTS

Biedrības “Sabiedrība par atklātību – Delna” sniegtā informācija

[Delnas Trauksmes celšanas centrā](#) 2022. gadā tika saņemti 24 iesniegumi, no kuriem par trauksmes cēlēja ziņojumiem bija atzīstami 5 jeb 21 % no saņemtajiem.

Ziņojumu saturs un tēmas, par kurām personas 2022. gadā vērsās **biedrībā “Sabiedrība par atklātību – Delna”**, ir dažādas, – korupcija, darba aizsardzības, būvniecības un iepirkumu jautājumi, kā arī privāttiesiski strīdi. Visvairāk iesniegumu saņemts par valsts iestāžu vai tiesu lēmumu vai rīcības apstrīdēšanu.

Ar Delnas Trauksmes celšanas centru var sazināties, lai saņemtu biedrības atbalstu, ja Jūsu rīcībā ir kāda informācija, kas varētu būt pamats trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanai (konsultācijas@delna.lv vai 25756653).

Citu biedrību un nodibinājumu ieguldījums

Trauksmes celšanas likumā biedrības un nodibinājumi norādīti kā viens no trauksmes celšanas mehānismiem. Biedrības un nodibinājumi var sniegt atbalstu biedriem un iedzīvotājiem, kuru intereses tie pārstāv. Piemēram, biedrības un nodibinājumi var palīdzēt iesniegt trauksmes cēlēja ziņojumu, kā arī sniegt atbalstu, ja personai ir nelabvēlīgas sekas trauksmes celšanas dēļ.

2022. gadā zināms viens gadījums, kad trauksmes cēlēja ziņojums ir iesniegts arodbiedrības biedra vārdā. Šis iesniegums ir saņemts Valsts kancelejā.

TRAUKSMES CELŠANAS REGULĒJUMA PILNVEIDE

2022. gadā pabeigts darbs pie **Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra Direktīvas 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem** (turpmāk - Direktīva 2019/1937) pārņemšanas Latvijas nacionālajā likumdošanā. Par Direktīvas 2019/1937 pārņemšanu atbildīgā institūcija bija Valsts kanceleja.

2019. gada 1. maijā stājās spēkā pirmais Trauksmes celšanas likums. Tā kā bija pagājuši tikai trīs gadi, sākotnēji tika sagatavoti pirmā likuma grozījumi. Bija nepieciešams iekļaut jaunus terminus, piemēram, atbildīgā persona, saistītā persona, papildināt jomu uzskaitījumu, par kurām ceļama trauksme, precizēt ziņojumu izskatīšanas prasības un attiecināt uz privāto sektoru, iekļaut jaunus pārkāpumu veidus un veikt citas izmaiņas. Rezultātā grozījumu skaits bija tik liels, ka bija nepieciešams izdot jaunu likumu.

2022. gada 20. janvārī Saeima galīgajā lasījumā apstiprināja jauno Trauksmes celšanas likumu.¹⁰ Jaunais likums stājās spēkā 2022. gada 4. februārī.

Ministru kabinets 2022. gada 8. februārī apstiprināja noteikumus Nr. 96 "**Noteikumi par Eiropas Savienības tiesību aktiem, par kuru pārkāpumiem ceļama trauksme vai kuros ir paredzēta cita ziņošanas kārtība**"¹¹, kas nosaka:

- Eiropas Savienības tiesību aktus, par kuru pārkāpumiem ceļama trauksme (1. pielikums),
- Eiropas savienības tiesību aktus, kuros ir paredzēta citāda ziņošanas kārtība (2. pielikums).

Valsts kanceleja izstrādāja skaidrojumu par Eiropas Savienības tiesību aktiem, par kuriem ceļama trauksme vai kuros paredzēta cita ziņošanas kārtība.¹²

Ar jauno Trauksmes celšanas likumu trauksmes celšanas sistēma Latvijā būtiski nemainījās, bet tika pilnveidota un papildināta. Trauksmes cēlēju kontaktpunkta un kompetentās institūcijas lomas un uzdevumi kopumā nemainījās. Savukārt attiecībā uz iekšējo trauksmes celšanas sistēmu tiek piemērotas galvenās prasības, kas ir attiecināmas uz trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanu valsts institūcijās.

Tāpat Valsts kanceleja atbilstoši jaunajam regulējumam precizēja "Labās prakses vadlīnijas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas izveidei" un "Vadlīnijas trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanai valsts pārvaldes institūcijās" (abi dokumenti publicēti tīmekļvietnē <https://trauksmescelejs.lv/vadlinijas>).

SADARBĪBA AR CITĀM EIROPAS SAVIENĪBAS VALSTĪM

2022. gadā Valsts kanceleja piedalījās divās **Eiropas Komisijas Direktīvas 2019/1937 ekspertu grupas sanāksmēs** 31.05.2022. attālināti un 30.11.2022. klātienē Briselē.¹³

Turpinās dalība **ES Trauksmes celšanas un integritātes atbildīgo institūciju tīkla** (NEIWA¹⁴) sanāksmēs. Valsts kancelejas un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pārstāvji piedalījās NEIWA sanāksmē Barselonā, Spānijā, 2022. gada 16.–17. jūnijā. NEIWA sanāksmi rīkoja Katalonijas Krāpšanas novēršanas birojs. Galvenokārt tika diskutēts par Direktīvas 2019/1937 pārņemšanu ES dalībvalstīs, kā arī par NEIWA lomu un tālāko attīstību.

2022. gadā Slovākijas vadībā strādāja NEIWA darba grupa "Izpratne par institūciju funkcijām (kompetencēm)", kurā piedalījās arī Latvija un Spānija. Tika veikta 27 NEIWA dalības organizāciju un 2 novērotāju aptauja un saņemto datu analīze. Rezultātā tapa salīdzinošs pētījums par trauksmes celšanas iestāžu funkcijām un pilnvarām "Kurš aizsargā trauksmes cēlētus Eiropā?"¹⁵

¹⁰ Trauksmes celšanas likums <https://likumi.lv/ta/id/329680-trauksmes-celšanas-likums>

¹¹ Ministru kabineta 2022. gada 8. februāra noteikumi Nr. 96

<https://likumi.lv/ta/id/329840-noteikumi-par-eiropas-savienibas-tiesibu-aktiem-par-kuru-parkapumiem-celama-trauksme-vai-kuros-ir-paredzeta-cita-zinosanas>

¹² Valsts kancelejas skaidrojums (2022) par ES tiesību aktiem, par kuriem ceļama trauksme vai kuros paredzēta cita ziņošanas kārtība www.mk.gov.lv/media/12526/download

¹³ Informācija par Komisijas ekspertu grupu pieejama: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3709>

¹⁴ NEIWA – Network of European Integrity and Whistleblowing Authorities

¹⁵ NEIWA (2022), "Who protects whistleblowers in Europe?", www.huisvoorklokkenluiders.nl/samenwerking/documenten/rapporten/2022/12/31/who-protects-whistleblowers-in-europe

WHO PROTECTS WHISTLEBLOWERS IN EUROPE?

Members of the Network of European
Integrity and Whistleblowing Authorities
and their Competence

WHISTLEBLOWERS
PROTECTION OFFICE

Cooperatives Report for NEIWA
The Whistleblowers Protection Office
October 2022

2022. gadā izstrādāts NEIWA pētījums “Kurš aizsargā trauksmes cēlētus Eiropā?”

Pētījums liecina, ka Eiropas Savienībā izplatītākais institūcijas veids, kurai ir uzticēti trauksmes celšanas jautājumi, ir pretkorupcijas iestādes (9) un ombudi (8). Vairākās valstīs trauksmes celšana ir nodota kādai ministrijai (4), bet retāk valdības tiešā pakļautībā esošai centrālajai iestādei (2). Dažās valstīs par trauksmes celšanu atbild prokuratūra, datu vai darba inspekcija. Divās ES valstīs ir specializētas trauksmes celšanas iestādes – Nīderlandē un Slovākijā.

Avots: NEIWA (2022), “Kurš aizsargā trauksmes cēlētus Eiropā?”, 74.-75. lp.

2022. gada 23. septembrī attālināti notika NEIWA sanāksme par organizācijas iekšējo kārtību un finansēšanas iespējām.

Gan Eiropas Komisijas ekspertu grupa, gan NEIWA Latvijai ir vērtīgi sadarbības ietvari, sniedzot informāciju un tīklošanās iespēju, kas palīdz gan efektīvāk pārņemt ES Direktīvu 2019/1937, gan arī kopumā pilnveidot trauksmes celšanas mehānismu, izmantojot citu valstu labo praksi.

Čehijas Eiropas Savienības Padomes prezidentūras ietvaros 2022. gada 25.–28. novembrī notika konference “Atbildība, atklātība un uzticēšanās: Darba līmeņa konference par trauksmes celšanu” (*“Accountability, Transparency and Trust: Working Level Conference on Whistleblowing”*). Latviju šajā konferencē pārstāvēja Valsts kancelejas trauksmes cēlēju kontaktpunkta pārstāvis.

GALVENIE SECINĀJUMI

- 2022. gadā būtiskākais notikums trauksmes celšanas jomā bija Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra Direktīvas 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, pārņemšana. Latvijā paveikts nozīmīgs darbs, izstrādājot jauno Trauksmes celšanas likumu un atbilstošus Ministru kabineta noteikumus.
- Trauksmes celšanas direktīva ir visu ES dalībvalstu dienas kārtībā, tādēļ 2022. gadā Valsts kanceleja aktīvi piedalījās gan Direktīvas 2019/1937 pārņemšanas ekspertu grupā, gan ES Trauksmes celšanas un integritātes atbildīgo institūciju tīklā NEIWA.

- Trauksmes cēlēju aktivitāte 2022. gadā samazinājās. Vienlaikus ir stabilizējies par trauksmes cēlēju ziņojumiem atzīto trauksmes cēlēju ziņojumu skaits – vidēji par trauksmes cēlēju ziņojumiem ir atzīti 27 % no saņemtajiem iesniegumiem. 2022. gadā kopumā kompetentajās institūcijās atzīti 111 trauksmes cēlēju ziņojumi un uzsākta to izskatīšana.
- Ik gadu pieaug trauksmes cēlēju ziņojumu kvalitāte un izpratne par trauksmes celšanu. Attiecīgi mazinās gadījumu skaits, kad trauksmes cēlēja ziņojumos norādītie fakti neapstiprinās.
- Vienlaikus būtiska daļa iesniegumu neatbilst Trauksmes celšanas likuma prasībām, kas nosaka, ka trauksmi ceļ par pārkāpumiem, kas kaitē plašākām sabiedrības interesēm, sniedzot darbā, nevis privātā kontekstā gūtu informāciju. Saņemtie iesniegumi bieži ir par privāttiesiskiem strīdiem, privāta rakstura problēmām, iestāžu lēmumu apstrīdēšanu. Jāveicina izpratne par trauksmes celšanas mehānismiem, taču tikpat svarīgi ir veidot tādu kultūru darbvietās, kur trauksmes celšana tiek atbalstīta un uztverta pozitīvi.
- Trauksmes cēlēji visbiežāk norādījuši uz amatpersonu prettiesisku rīcību, prettiesisku rīcību ar publisku mantu un naudas resursiem, kā arī izvairīšanos no nodokļu nomaksas.
- Līdz šim nav izmantota iespēja piemērot administratīvo atbildību par pārkāpumiem trauksmes celšanas jomā, piemēram, par nelabvēlīgu seku radīšanu trauksmes cēlējam.
- Savukārt lietu skaits tiesās, kurās pieminēts Trauksmes celšanas likums, ir nemainīgs, bet nolēmumu skaits ir audzis. Kopumā ir līdzsvars administratīvajās un civillietās ar nelielu administratīvo lietu pārsvaru.
- 2022. gadā ir ievērojami kritusies juridiskās palīdzības sniegšana trauksmes cēlējiem. 2022. gadā Juridiskās palīdzības administrācija saņēma tikai 3 pieprasījumus un tikai 1 gadījumā trauksmes cēlējam tika piešķirta juridiskā palīdzība.
- 2022. gadā ir bijis stabils to iedzīvotāju skaits, kuri izmantoja iespēju ziņojumu iesniegt Valsts kancelejas vienotajā trauksmes cēlēju tīmekļvietnē. No vietnes trauksmescelejs.lv. kompetentās institūcijas saņēma 44 iesniegumus.
- Lai veicinātu trauksmes celšanu turpmākajos gados, jāvērtē, cik efektīva ir trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšana un kā pilnveidot atbalstu trauksmes cēlējiem represiju gadījumos un aizsargāt viņu identitāti.
- Pirms četriem gadiem, 2019. gada 1. maijā, spēkā stājās pirmais Trauksmes celšanas likums, bet 2022. gada 4. februārī spēkā stājās otrais Trauksmes celšanas likums. Jauna likuma izdošana bija nepieciešama, lai Latvijā pārņemtu Trauksmes celšanas direktīvā noteiktās ES vienotās prasības. 2023. gadā iecerēts uzsākt padziļinātu esošā tiesiskā regulējuma un tā piemērošanas efektivitātes izvērtējumu.

